

GIDÓ Csaba

Székelyudvarhely

1989. december 18. –. 1990. május 20.

1989. december 18.

„A Központi Bizottság határozata alapján minden üzemben, intézményben tartani kellett egy nagygyűlést, ahol el kellett volna ítélni a temesvári eseményeket. A Cérnagyár esetében addig halasztgatták, hogy végül ez a gyűlés nem volt megtartva. 19-én és 20-án a szekusok összegyűjtöttek egy csomó embert, akit gyanúsnak találtak politikailag. Felvitték őket a szekuritátéra, ahol jelen volt Coman szekus parancsnok és egy verőcsoport, akik idegenből érkeztek, és reggelig verték, vallatták az összegyűjtött embereket. [...] 20-án a gyárunkban – de nem csak nálunk – a hangulat nagyon forró volt. Érezni lehetett, hogy történni fog valami, különösen Gálra (a helyi párt- és városvezetőre) volt feldühödve a tömeg, mert ez az ember többszörösen visszaélt a hatalmával és együttműködött a szekuritátéval.” – Emlékszik vissza Uborny Mihály, aki 1989-ben a Cérnagyár igazgatója volt. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 20.

A Matricagyár dolgozói a Csíkszeredában megjelenő *Hargita* szerint az esti órákban gyűlést tartottak, ahol kifejtették, hogy egyetértenek Nicolae Ceaușescunak a televízióban és a rádióban elhangzott beszédével. A gyűlést Lukácsi László, a vállalat pártbizottságának titkára nyitotta meg, hozzászólók András Veronika, az öntöde mérnöke, Sándor Dénes, a prototípus részleg mérnöke, Adorján István KISZ-titkár és Fábrián István igazgató. A felszólalók kifejezték aggodalmukat a Temesváron történt eseményekkel kapcsolatosan. A gyűlés végén Korodi Vass Irma, a szakszervezeti bizottság elnöke, tiltakozó nyilatkozatot olvasott fel, amelyben a Matricagyár dolgozói csatlakoznak a párt álláspontjához és kifejezik azt a szilárd elhatározásukat, hogy teljes egységben egyre kimagaslóbb sikereket érnek el azoknak a feladatoknak a teljesítésében, amelyek a XIV. kongresszus dokumentumaiból rájuk hárulnak. (*Hargita*, XXII. évf. 1989. dec. 21. 301. sz.)

1989. december 20.

„A Matricagyár munkássága nem volt hajlandó végighallgatni és elfogadni a zsarnokok és a zsarnokság negyedszázada szokásos dicséretét. Nem ment tőlünk üdvözlő távirat a zsarnoknak, mert mindenki együtt érzett a temesvári felkelőkkel és mindenki lelkében gyászolta az áldozatokat.” (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 20.

Gáll Ferenc városi első titkár, Costea Vasile megyei első titkár és Coman Securitate-parancsnok úgy döntöttek, hogy a város legnagyobb üzemében, a Matricagyárban tartják meg az első gyűlést, ahol elítélik a temesvári eseményeket. Ezt a tapasztalatot felhasználva a többi üzemben is gyűléseket szerveznek, amelyek nevében táviratot küldenek Bukarestbe, hogy hűségükről biztosítják Ceaușescut – emlékszik vissza Uborny. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 21., reggel

A Matricagyárban forró hangulatban, Gál Ferenc és a megyei propaganda titkár jelenlétében elkezdődött a gyűlés. A kijelölt személyek román nyelven olvasták fel a pártfőnökök által előre megírt hozzászólásokat. A harmadik hozzászóló, az akkori szakszervezeti elnök, Korodi Vas Irma nem olvasta fel a hozzászólását, hanem visszaadta azt a Csíkszeredából érkezett elvtársaknak. Ekkor Lukácsi László vállalati párttitkár, aki román nyelven kellett vezesse a gyűlést, már nem tudta uralni a kedélyeket, a tömeg lehurrogta, ezért Fábíán István igazgató magyarul szólalt meg, elvtársak megszólítás helyett barátainak nevezte a jelenlévőket. Ettől a kedélyek kissé megnyugodtak és gyorsan be lehetett rekeszteni a gyűlést. A Matricagyárnál és később a Tehnoutilaj Vállalatnál szerzett rossz tapasztalatok után a megyei pártvezetés már nem ragaszkodott további gyűlések megszervezéséhez. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 21.

A székelyudvarhelyi Olimpia Moziban *A zsandár és az úrvendégek* című francia filmet vetítették. A hőmérséklet 2 fok. (*Hargita*. XXII. évf. 1989. dec. 21. 301. sz.)

1989. december 21.

Műszakváltáskor a Matricagyár munkássága egyperces néma csönddel adózott a Ceaușescu-diktatúra temesvári és aradi mártírjai emlékének. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 21. délben

A székelyudvarhelyi Készruhagyár dolgozói kifejtették egyetértésüket Nicolae Ceaușescu elvtárs temesvári eseményekkel kapcsolatos beszédével. A gyűlést Dávid Anna, a pártbizottság titkára nyitotta meg, majd többen felszólaltak: Joó Jolán KISZ-titkár, Fazekas Teréz munkásnő, Beke Sándor munkás, Mátyás Júlia, a vállalat szakszervezete részéről és Petraș Eugénia, a vállalat igazgatónöje. A felszólalók kifejezték aggodalmukat az eseményekkel kapcsolatban. (*Hargita*. XXII. évf. 1989. dec. 22. 302. sz.)

1989. december 22., reggel

Coman, a helyi Securitate parancsnoka felhívta Fábíán Istvánt, a Matricagyár igazgatóját. Erre a beszélgetésre 1995-ben így emlékezett Fábíán István: „22-én reggel, amikor a szokásos telefonbeszélgetésünket elkezdtük Comannel, szabályosan kérdezni kezdett, hogy kik voltak azok, akik a gyűlés alatt hangoskodtak, hogy hívják azt a hölgyet, aki visszadobta a felszólalását, hogy ki mit csinált azon a gyűlésen. Ekkor én indulatosan ráordítottam: „Măi, Mitică, noi n-avem altceva de făcut astăzi?” Tudtam, hogy közben a szekuritáténál is megváltoztak az erőviszonyok, Coman már az idősebb garnitúrát képezte. Néha elmondta a belső ügyeket. A fiatal generáció az új szellemben másképpen látta az akkori helyzetet. Ők már másként értékelték Románia gazdasági és politikai helyzetét. Az idősebb generáció már lassan félre volt csúsztatva és ezt ők is tudták. Amikor azt kérdeztem, hogy szerintem ma mi fog történni, akkor azt mondotta: „Pista, ma nagyon nehéz napunk lesz! A te feladatod az, hogy nem szabad az üzemet elhagyjátok, mert ha elhagyjátok, akkor nagy baj lesz.” (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 22., reggel 9 órakor

Fábíán és Fancsali igazgatók tudták, hogy löni fognak, ha tüntetés vagy randalírozás lesz a városban, Costea megyei első titkár telefonon hívta fel a figyelmét Fábíán igazgatónak, hogy ha kijönnek a város központja felé az emberek, akkor az elhelyezett fegyverek löni fognak. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 22., kora délelőtt

Négyes-hatos sorokban, oszlopban vonultak a Matricagyár munkásai, mérnökök, tisztviselők a vállalat udvarára. Nicolae Ceaușescu fényképeit, az öt magasztaló transzparenszekkel együtt tűzre vetették. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 22., délelőtt

Az Élelmiszeripari Gépgyár dolgozói a gyár udvarán némán tisztelegtek, égő gyertyák mellett a temesvári és aradi áldozatokra emlékezve. Majd énekelve átvonultak a Matricagyárhoz. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

Fancsali Kálmán igazgatónak sikerült rávenni az alkalmazottakat, hogy a gyár területéről ne menjenek ki. Másfél óra múlva, körülbelül Milea tábornok halálával egy időben, Székelyudvarhelyt elhagyta a fegyveres katonai alakulat és a rendőrség is a fegyvereit szekrénybe zárta. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 22., déli egy óra

A főtéren spontán gyülekezés, amikor az első váltás hazaindult a gyárakból. A városban már megjelentek a lyukas piros–sárga–kék lobogók. Ezek a lobogók kivétel nélkül magyar nemzetiségű, udvarhelyi polgárok kezében voltak. Az eseményeknek nem volt románellenes hangulata. A tömeg megrohmozta a Városházán a pártbizottság irodáit, a polgármestert kereste, aki néhány pofon után egérutat nyert és elmenekült. Égetni kezdték a kommunista szimbólumokat és a Ceaușescu-képeket. A pártbizottság büféjéből nagy mennyiségű szeszes ital, kávé és déligyümölcs került az utcára. A mámoros tömeg felborította, majd felgyújtotta néhány ismert párttag és milicista autóját. Itt veszítette életét az első áldozat, Székely Gábor tartalékos őrmester. Egykori felettesének autóját próbálta elvinni a tömegből, ezért agyonverték. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

A főtéren húsz–huszonkétezer ember gyűlt össze, melynek csak néhány százaléka viselkedett agresszíven. Nagyobb részük békésen ünnepelt, éltette a forradalmat. Az agresszívek megfélemezésével többen próbálkoztak. Egy katolikus pap reverendában, Katona Ádám tanár, Mika Dezső mérnök¹ és még mások. A tömeg egy része, a pártbüféből kihozott alkoholtól

---

¹ Mika Dezső, a forradalom idején 37 éves állategészségügyi mérnök, Kolozsváron tanult karatézni, Székelyudvarhelyen karate-kört indított be, amelyet 1987-ben a rendőrség felkérésére fel kellett függeszsen. Az edzések azonban tovább folytak titokban. Mika Dezső és karatés tanítványainak nagy szerepük lesz a székelyudvarhelyi 1989. december 22-i események idején a rendőrség alkalmazottainak védelmében, majd a rendteremtésben. (*Magyar Szó*. 1990. jan. 13. 17. sz.)

mámorosan a Milícia felé vette útját. Ekkor még a Milícia épülete előtt békés tömeg demonstrált. Lyukas román trikólórt lobogtatott, felcsendült a székely és a magyar himnusz, a tömeg a román forradalmat élte, míg egy kis csoport skandálni kezdte: „Hoții, hoții!” (Tolvajok, tolvajok!). A milicisták és szekusok egy része ekkor menekülni kezdett a Bútorgyár felé, ahol a munkások öltözőjében levetették az egyenruhájukat és ki milyen civil öltözéket tudott szerezni, azzal menekült tovább. A Városházán szintén elszabadultak az indulatok, ittas emberek törtek-zúztak, a rendőrség épületét pedig felgyújtották. A lincshangulatnak Coman parancsnok is áldozatául esett.

Katona Ádám és Mika Dezső a forradalmi tanács és a Népőrség megszervezésével voltak elfoglalva. Ezzel párhuzamosan este hét óra körül a Matricagyár egyik irodájában összegyűltek az akkori vállalatvezetők és megkezdődött az új hatalom szervezése. Bukaresti mintára megalakították a város Nemzeti Megmentési Frontját. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 22., este 6 óra

Megalakult a székelyudvarhelyi Nemzetmentési Tanács. A Tanács kihirdette a város lakosságának önrendelkezési jogát. A tanács tagjai: Ubornyai Mihály ügyvezető elnök. András Jenő, Balázs Árpád, Bálint Mózes, Bartha Levente, Berecz Dieter Ludwig, Bihari József, Bíró Dezső, Bodó Géza, Gălugăr Nicolae, Deák Zoltán, Elekes Tibor, Fábián István, Fancsali Kálmán, Flórián Csaba, Gálfi Géza, Gellért Géza, Geréb Attila, Hegyi Sándor, Incze Béla, Iszlai József, Kali Pál Attila, Katona Ádám, Kinda László, Kolumbán Gábor, Kovács Sándor, Littassi Gyula, Major Sándor, Máthé László, Mátyus András, Mihály József, Miklós Ferenc, Petres Eugénia, Rűsz Domokos, Szabó Barna, Szabó Zoltán, Szalay Ernő, Szálas János, Szász Dénes, Tomos András, Ursuleac Francisc, Vass Dénes, Vofkori László. A kiemelt betűvel szedett személyek a Tanács Intéző Bizottságának tagjai. Városi Nemzetmentő Tanács mellett működő jogi Tanácsadói Testület: Szállasy János, Bíró Csaba, Kálmán Csaba, Nagy János, Gálfi Géza, Gothárd Béla, Kali Pál Attila, Kövendi József. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

A város vezető tanácsa a székelyudvarhelyi vállalatvezetőkől állt, de különösen a Matricagyár mérnökei kívántak helyet az új hatalomban. Míg Ubornyai az Anyakönyvi Hivatal beindításán és az élelmiszeradagok kiosztásával foglalkozott, addig egy fiatal fizikus – Kolumbán Gábor a Matricagyártól – telefonszolgálatot teljesített a város legfontosabb

telefonkészüléke mellett (ez volt a Gál elvtárs telefonja, innen várták az utasításokat az emberek). (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.) Kolumbán Gábor lett a Nemzeti Megmentési Front elnöke. A városban a következő napokban sem volt rendőr, katona, ezért Mika Dezső a karatés fiatalokból megszervezte az első hatékony civil rendőrséget, akik magas felelősségtudattal végezték munkájukat. Mika Dezső parancsnoksága alatt semmilyen jelentős rendbontás vagy bűntény nem történt. (*Udvarhelyszék*. II. évf. 1999. dec. 22.–2000. jan. 4. 51–52. sz.)

1989. december 22., este 10 óra

Gyertyás megemlékezés a forradalom mártírjaira. A város valamennyi bejáratát eltorlaszolták és népőrség vigyázott egész éjszaka. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 22.

Székelyudvarhelyen a népbosszú áldozata lett: Székely Gábor nyugalmazott székelyudvarhelyi rendőr-szakaszvezető, birkózó, gyúró; Dumitru Coman szekuritáté ezredes, székelyudvarhelyi városparancsnok. Székelykeresztúron: Ferencz Imre rendőrőrmester. Zetelakán: Gabriel Dănilă rendőrszakvezető. (*Szabadság*. I. évf. 1990. jan. 14. 4. sz.)

1989. december 22.

Az oroszhegyi rendőrparancsnok, Cheuchișan Liviu tömegbosszú áldozata lett. 1990 januárjában kezdődik meg az ügy kivizsgálása. Börtönbe zárják Nagy István, Ambrus Pál, Nagy Imre és Vass Kis Előd oroszhegyi személyeket.

1989. december 23., délelőtt 10 óra

A székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Front Tanácsa felszólítja az állampolgárokat, hogy minden rombolást fejzzenek be, ne gyűjtogassanak, ne fosztogassanak. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc, Kolumbán Gábor elnök. Vállalati tanácsok, új vezetőség, szabad szakszervezetek, panaszok régi és új vezetők ellen. 1990. január–május – 9. Dosar. – 1. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 23.

Nemzeti Megmentési Front Tanácsának Intézőbizottsága a város lakosságának közellátásával és biztonsági gondjaival foglalkozott. Bodó Géza irányította a közellátást. A helyi népörség irányítója Biró Dezső. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 23.

A népörség számozott igazolványt és karszalagot kapott. Kovács Sándor római katolikus esperes javaslatára a Néptanács homlokzatán elhelyezték a keresztet. Éjféλι misét hirdetett Krisztus szobra előtt a Szent Miklós hegy lábánál. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

Katona Ádám javaslatára a Tanács egyhangúlag megszavazta Király Károly jelölését az Országos Nemzetvédelmi Tanácsba. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

A Székelyudvarhelyi Nemzetmentési Tanács közzé tette a közellátási tudósításában, hogy rendelkezik napi 25 tonna kenyérrel, minden személyre a hónap végéig 1 kg növendékhús, napi 12 000 liter tej, személyenként fél kg sajt vagy túróféleség, személyenként 1 db margarin, havi 10 tojás, havi 2 kg burgonya, korlátlan mennyiségű alma, sárgarépa, zöldség, 1 liter, havi 1 és fél kg cukor jut. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 23. 1. sz.)

1989. december 23.

Megjelent a *Szabadság* című lap, amely az RMDSZ székelyudvarhelyi szervezetének lesz a hetilapja. A lap felelős szerkesztője: Katona Ádám. Szerkesztőbizottság: Bágyi Bencze Jakab, Lukács István és Sófalvi László. A szerkesztőség székhelye a volt megyeháza I. emeletén a 6-os sz. terem. A lap ára 1 lej. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 30. 2. sz.)

1989. december 24.

Nagygalambfalván meggyilkolták személyi bosszúból Sándor Sámuel, a volt néptanács hajdani elnökét, a nagygalambfalvi mtsz elnökét. A gyilkosokat letartóztatták és Udvarhelyre kísérték. Betfalván is gyilkosság történt, megölték Balogh Imre molnárt, falufelölst. (*Hargita Népe*. I. [XXII.] évf. 1989. dec. 25. 305. sz.)

1989. december 24., délelött

Székelyudvarhelyen megalakult a Romániai Magyar Demokrata Szövetség ideiglenes helyi alapító-szervező bizottsága. A székelyudvarhelyi szervező bizottság tagjai: Katona Ádám, Major Sándor, Bihary József, Szabó Máthé Barna, Lőrincz György, Elekes Tibor, Balázs

Árpád, Vass Dénes, Bartha Levente, Király László, Kolumbán Gábor, Hegyi Sándor és Ivácsony József. (*Szabadság*. I. évf. 1989. dec. 30. 2. sz.) Tagtoborzójukban négy követelést fogalmaztak meg: 1. Udvarhely megye létrehozása, 2. a bányakatonáskodás megszüntetése, 3. az idegenbe szakadt szakemberek hazahozatala, 4. a magyar nyelv második hivatalos nyelvként való elismerése. A szervezet forradalmi úton elfoglalta a román kommunista párt székhelyudvarhelyi helyiségeit és itt fejtette ki tevékenységét. Az első napoktól két telefonnal és írógéppel rendelkeztek. Január elejétől Bedő Ibolya és Ilyés Cecília végezte a szervezést és adminisztrációt. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 21. 7. sz.)

1989. december 24., 11 óra

A város pedagógusai összeültek a tanügyi kérdések sürgős megtárgyalására. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 3. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 24., déli 2 óra

A városi Nemzetmentési Front Tanácsa felhívást tett közzé. Kéri a város lakosságát, hogy bízzanak bennük, a lőfegyvereket adják át a városi tanácsnak. Kerüljék és akadályozzák meg a személyi bosszút, fosztogatást és bűncselekményt. Ne higgyenek a kósza híreknek, kövessék figyelemmel a Szabad Román Televízió és Rádió hivatalos közléseit. Tartózkodjanak a mértéktelen alkoholfogyasztástól és ünnepeljék méltón az első szabad Karácsonyt. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 4. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 25.

A székelyudvarhelyi Néptanács alkalmazottairól készült kimutatás: Anyakönyv: Nagy Éva, Péter Zsuzsa és Szalai Éva. Titkárság: Bordos György és Ferencz Emilia. Pénzügy: Bihari József, Kelemen Kinga, Katona Hajnal, Toró Csaba és Geréb Klára. Mezőgazdasági osztály: Lázár Gál és Csörgő Éva. Városrendészet: Kaján János, Jakab Mária, Máté László és Dobrai László. Államigazgatás: Bodnár László, Lászlóffi Márta, Forró Miklós, Gáll József és Csenger István. Személyzeti osztály: Csula Ildikó, Fazakas Ildikó és Szőke Ilona. Könyvelőség: Pál István, Bencze Irma és Molnár Elvira. Telefonközpont: Egyed Zsuzsa. Községgazdálkodás: Szilágyi Gabriella, Márton Dénes, Kiss Mózes, Nagy Tőkés Ferenc,

Szalai Dénes, Tornai András, Márton Sándor, Benczédi Mária, Kocs Mihály, Gidó Irma és Szalai Éva. Kazánfűtő: Parajdi Bertalan, Gombkötő Magdolna, Péter Éva, Darvas István, Szász Miklós és Antal András. Kasszás: Toásó Magdolna. Számítóközpont: Csibi Mária, Veress Anikó, Szekeres Éva, Mircse Erzsébet és Csergő László. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 1. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 26.

A Nemzeti Megmentési Front Tanácsa napi utasítása szerint: biztonságba kell helyezni Demeter József² székelyudvarhelyi lakos anyagi javait. Minden civil kocsit vissza kell vonni a Népőrség szolgálatából és elrendelik a vállalati gépkocsik használatát. Elrendelik továbbá a nép részéről szimpátiát élvező rendőrök új helyükre való beiktatását, Kovács Zoltán zetelaki lakos helyzetének tisztázását, a zetelaki Néptanácsnál lévő fegyverek beszállítását a székelyudvarhelyi körzetbe. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 9. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 27., délután 3 óra

A református temetőben eltemették ifj. Imecs László katonát, aki a forradalmi események során szolgálatteljesítés közben életét vesztette Brassó mellett.

1989. december 27.

A Székelyudvarhelyi Városi Múzeum munkaközössége felhívást adott ki, amelyben kérte, hogy a város művelődési életét egy demokratikusan megválasztott Művelődési Tanács irányítsa. Múzeumi tevékenységüket kizárólag művelődési és tudományos céllal ideológia- és politikamentesen kívánják kifejezni. Kérik, hogy a múzeum önálló jogi státusszal rendelkezzen. Kérik a múzeumtól elvett helyiségek visszaszolgáltatását és távlati célként megfogalmazzák a várban található iskolaépület átadását a Múzeumnak. (*Hidfő*. I. évf. 1990. jan.19. 1. sz.)

1989. december 27.

---

² Demeter József (Gipszi) lakására 1989. december 23–24-én behatoltak idegenek és különböző tárgyakat elszállítottak. A fent említett személy kapcsolatban állt Nicu Ceaușescuval. (9 Dosar-6)

Megalakult a Városi Sporttanács mellett működő 9 tagú Ideiglenes Irányító Bizottság, amely a város sportéletét hívatott megszervezni az átmeneti időszakban. Tagjai: Czintos Sándor, Péter József, Máthé Alpár, Tarcsi András, Vladu Liviu, Zamfirescu Liviu, Rózsa András és Lőrincz Géza. (*Szabadság*. I. évf. 1990. jan. 25. 5. sz.)

1989. december 27.

Megválasztották az 1. sz. Ipari Líceum ideiglenes vezetőségét: Róth András Lajos igazgató, Vetési Sándor aligazgató, Vass levente aligazgató, Szakács István vezetőségi tag és Gagyfi József vezetőségi tag. (Haáz Rezső Múzeum. Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 14. In. Haáz Rezső Múzeum gyűjteménye.)

1989. december 28.

A Székelyudvarhely Muncípiumi Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának tagjai: Kolumbán Gábor (30 éves) fizikus, Péter Péter (38) mérnök, Fancsali Kálmán (40) mérnök, Incze Béla (48) mérnök, Hosszú Attila (36) mérnök, Lőrincz Csaba (36) közgazdász, Berecz L. Dieter (40) orvos, Major Sándor (49) közgazdász, Kovács Sándor (41) római katolikus lelkész, Vofkori László (45) tanár, Mihály József (33) munkás, Sebestyén Sándor (28) munkás, Lőrincz György (43) író, technikus, Török János (51) mérnök, Gál István (52) tisztviselő, Elekes Tibor (28) tanár, Isac Florin (48) tanár, Csender István (30) munkás, Bencze Gyula (49) mester, Tomos András (42) mérnök, Mika Dezső (38) mérnök, Róth András (36) tanár, Bodó Géza (48) mérnök, Ferencz Károly (34) mérnök, Szász Viktor (33) munkás, Bíró Csaba (40) jogász, Colceriu Cornel (50) tanár, a város románságának képviselője, Balázs Árpád (32) munkás, Szalai Ernő (41) technikus, a szabad szakszervezet képviselője, Sinka Ignác (37) tanár, Bondor István (45) tanár. A Tanács összetételében számos változás történt a diktatúra bukása után, kezdetben önkéntes jelentkezés által válhatott valaki taggá. A Tanács mellett egy ügyvédekből álló tanácsadó szervezet jött létre, amelynek képviselője a Tanácsban Bíró Csaba volt.

1989. december 28.

A város volt polgármestere, Gál Ferenc az események alatt elhagyta a város területét, a lakását lefoglalták és őrzik. A lakásában talált nagy mennyiségű élelmiszert lefoglalták és átadták a forradalom segély alapjának.

Nagy mennyiségű élelem, gyógyszer és más javak érkeztek segélyként Magyarországról és Ausztriából. A visszaélések elkerülése érdekében létrejött egy ellenőrzőbizottság, amelynek irányítója Bartha Levente. Ugyanakkor a város gyógyszerek mellett 19 tonna sajtot küldött Bukarestbe.

A város élelmiszerellátása javult, de sok vásárló szóvá tette, hogy a pult alatt adnak el termékeket. A Tanács az áldozatokra is gondolva, felhívja a lakosságot, hogy kerüljék a hangos szilveszteri mulatságokat és ha lehet mindenki családi környezetben ünnepeljen.

Békéscsaba város testvérvárosnak nyilvánította Székelyudvarhelyt, amely döntés hírét december 28-án egy küldöttség hozta a városba, akik 4 kocsival érkeztek jelentős segéllyel. (Comunicatul. Nr. 2. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 28 decembrie 1989. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1989. december 28.

Megalakult a Nyugdíjasok Demokratikus Szervezete Ideiglenes Szervező Tanácsa, az Udvarhely-medence nyugdíjasainak képviseleti és érdekvédelmi szervezete. (*Hargita Népe*. I. évf. 1989. dec. 29. 7. sz.)

1989. december 28.

A székelyudvarhelyi Egészségügyi Líceum Nemzetmentő Tanácsának javaslata: a kétnyelvű oktatás újbóli bevezetése, a líceumot tekintsék a kórház szerves részének. A magyar nyelv oktatása a román tannyelvű osztályokban, javasolják a latin nyelv oktatását, általános műveltségi tárgyak oktatásának bevezetését. Az évi kötelező óraszám csökkentését. Az egészségügyi Líceum Nemzetmentő Tanácsa: Kiss János ügyvezető elnök. Szöcs Péter tanár, Hermann Éva tanár, Miklós Piroska, Magyarósi Dénes, Jakab Ágota. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar. – 19. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1989. december 29.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa kikérve építészeti szakemberek véleményét elhatározta a volt Milícia épületének lebontását és területének parkosítását. A rendőrségnek a volt tűzoltósági épületet adnák át. (Székelyudvarhelyi Polgármesteri Hivatal Levéltára – továbbiakban SzPHL. – Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 1/1989.)

1898. december 29.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának ülésén elhatározták az üzemanyag jegyrendszer felszámolását, a szabad üzemanyag-vásárlás bevezetését. Minden gépkocsi tulajdonosnak napi egy tartálynyi benzin megvásárlására van joga. Az üzemanyag-halmozással próbálkozó személyek nevét nyilvánosságra hozzák és üzemanyag-vásárlási jogukat felfüggesztik. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 2/1989.)

1989. december 29., délután 4 óra

A Művelődési Házban megbeszélést tartott az Ifjúsági Fórum, mintegy 500 fő vett részt. Felmerülő kérdések: lakásügy, pénzkölcsönök, dadaszolgálat, köztisztaság, fedett uszoda, fényképreklámok, másodállások stb. (Comunicatul. Nr. 3. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 30 decembrie 1989. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1989. december 29.

A Székelyudvarhelyi Nemzetmentő Front Ideiglenes Tanácsa felháborodással vette tudomásul a Hargita Megyei Nemzetmentő Front Ideiglenes Tanácsának az *Adevărul Harghitei* és a *Hargita* Népe 1989. december 27-i számában közzétett összetételét. A tagok közt több olyan személy van, akik a régi rendszer hívei és kiszolgálói voltak. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Közlemények. 17 dosar. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1989. december 30.

Csíkszeredában megalakult a Nemzeti Megmentési Front Hargita Megyei Tanácsa.

1989. december 30.

A rendőrség a városban a Városi Tanács alárendeltségében kezdte meg működését a rendőrség bűnügyi, rendészeti és forgalmi osztálya, irodahelyisége a volt Néptanács épületében kapott helyet. A rendőrség és Hazafias gárdák vegyes csapatai az egész város területét átfogó járőrökkel biztosítják, amelyek együttműködnek a továbbra is kötelezően létező lépcsőházi civil őrökkel. Kérjük, hogy akik fegyverrel vagy lőszerrel rendelkeznek, azok december 31-ig szolgáltatassák be. György Péter és Albert Zsigmond udvarhelyi lakosokat

rablásáért és lopásért, Belle Gyulát verekedés miatt őrizetbe vették. Elfogták a kiscsalambfalvi gyilkosság 13 tettesét. A vendéglőkben szeszes italt csak 16 óráig lehet árusítani. (Comunicatul. Nr. 3. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 30 decembrie 1989. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1989. december 30.

A városba segélyadományok érkeztek Budapestről, Egerből, Sopronból, Békéscsabáról és Mórról. A debreceni kórház által a székelyudvarhelyiek számára küldött élelmiszerszállítmányt Báthori Erika budapesti lakos saját kocsiján hozta el. Az Ausztriából érkezett 5 tonna szállítmányért december 31-én indult a Szállítási Vállalat autója. Minden segédadomány a város tulajdona, az érkezett árukat a városi kórházban vették számba. Más intézmény csak akkor kaphat küldeményt, ha annak átadója megbízó levelet és átadási jegyzőkönyvet állít ki az illető intézmény címére. A Kereskedelmi Igazgatóság közli, hogy a 2000 kg virslit a vendéglők rendelkezésére bocsátják. A segélyszállítmányból összegyűlt babkávét a cukrászdákban főzik ki és árusítják. A kenyér, hús és a benzin szabadon kapható. 1990. január 1-el megszűnik az élelmiszer-jegyrendszer. (Comunicatul. Nr. 3. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 30 decembrie 1989. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1989. december utolsó napjai

Bodó Géza főmérnöknek a Nemzeti Megmentési Frontban való tagsága miatt – mint a régi rendszer kiszolgálója ellen – tiltakozik több lakos. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Lakosság kérései, bejelentések, megoldott ügyek, különféle (1989. dec-1990. július) 10 dosar. 3. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 3.

Gyűlést tartottak a Népszínház tagjai, megválasztották öttagú vezetőségüket: elnök Csiszár Antal, titkár Gyarmathy Melinda. A vezetőség tagjai: Bokor Ferenc, Balázs Árpád és Szalai Béla. Javaslatokat dolgoznak ki munkájuk könnyítésére és munkafeltételeik javítására: ifjúsági stúdiószínház létesítése, felvételi rendszer bevezetése, új tagok toborzása, megfelelő

anyagi támogatás és ellátás turnékon. Műkedvelő színészi státusuk elismerése munkahelyükön. (*Hídő*. I. évf. 1990. jan. 19. 1. sz.)

1990. január 3.

A Nemzeti Megmentési Front Székelyudvarhelyi Tanácsa megtartotta első munkaülését. Ezen részt vett Ion Iliescu tanácsadója, Virgil Măgureanu és Pataki Imre, a Megyei Tanács elnöke. Kolumbán Gábor a helyi Tanács elnöke ismertette a testület eddigi tevékenységét, vázolta a megoldásra váró kérdéseket. Bíró Csaba a Jogi Tanácsadó Testületet foglalkoztató kérdésekről beszélt. (A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának 4. sz. Közleménye 1990. január 4. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye. Adevărul Hargitei, I. 9 ianuarie 1990. Nr. 14.)

A jegyrendszer megszűnését néhányan arra használták fel, hogy túlzott készleteket halmozzanak fel. A pult alóli árusítást is több személy gyakorolta. A Városi Tanács úgy döntött, hogy tekintettel a sok visszaélésre, a rend biztosítása érdekében a legfontosabb élelmiszereket január hónapban is az élelmiszerüzletekben még létező nyilvántartások alapján megemelt személyi adagok formájában fogja árusítani. A Tanács egy autónyi Svájcból érkezett vérplazma szállítmányt küldött Bukarestbe, gyógyszert és élelmiszert küldtek Varságra, Ócfalvára, Felsőboldogfalvára, Abásfalvára, az oklándi kiegészítő iskolába, a baróti kórházba és a székelyudvarhelyi Nyugdíjasok Egyesületének. Tápszert kapott a Cérnagyár és a Matricagyár bölcsődéje. A várost védő cekendi katonák számára élelmiszert és 80 pár zoknit küldtek. (A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának 4. sz. Közleménye 1990. január 4. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 4.

A magyarországi Barcs város testvérvárosi megállapodás céljából keresi meg Székelyudvarhely városát. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc, Székelyudvarhely városi tanács. 4. Dosar. Külföldi relációk. 3. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 5.

Gyűlést tartottak a székelyudvarhelyi hivatásos és nem hivatásos képzőművészek. Céljuk politikamentes művészi tevékenységet folytatni, évente egy-egy tárlat külön a hivatásos és nem hivatásos művészeknek. További terveik: Létesüljön alkotótábor a volt ivói elnöki

vadászházban és a körülötte lévő telken. Létesüljön képzőművészeti szakbolt, egy kiállító terem, kéri műtermi gondjaik megoldását. Kéri, hogy a városi Nemzeti Megmentési Front tagságában egy képzőművész is kapjon helyet. Itt felmerült Biró Gábor neve. Kéri, hogy minden művészettel kapcsolatos városi szintű kérdésben kérjék ki a képzőművészek véleményét. (*Hídő*. I. évf. 1990. jan. 19. 1. sz.)

1990. január 5.

Megalakult a Szabad Szakszervezet Ideiglenes Intéző Bizottsága, amely a következő személyekből tevődik össze: Szalay Ernő elnök, Bálint Kálmán alelnök, Ülkei Olga jogi tanácsadó. Az intézőbizottság mellett alakultak szociális, kulturális, tanügyi, sport, turisztikai szakbizottságok. A székelyudvarhelyi Szabad Szakszervezetek 21 500 tagot számlál. Az Intéző Bizottság kapcsolatba lépett a budapesti független Szakszervezetek Demokratikus Ligájával és a békéscsabai Szakszervezettel. (*Szabadság*. I. évf. 1990. jan. 25. 5. sz.)

1990. január 5.

A Székelyudvarhelyi Ifjak Szövetsége elfogadta a szervezet programját. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3. Dosar 26. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január elején

Megalakult a SZISZ keretén belül a Székelyudvarhelyi Motoros Társaság, a SZÉMOT. Célkitűzése közt szerepel: motoros iskola létrehozása és működtetése, motoros túrák szervezése, motorostalálkozók szervezése. (*Hídő*. I. évf. 1990. ápr. 15. 6. sz.)

1990. január 5.

A felsőboldogfalvi község ideiglenes tanácsa követeli a székelyudvarhelyi Ideiglenes Tanácstól, hogy számolják fel a községhez tartozó két falu, Bikafalva és Hodgya között elterülő városi szeméttel. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Polgármesteri Hivatal megszervezése. 3 Dosar. 28. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 6.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa elhatározta, hogy felmérést kell végezni, hogy hányan szeretnének magyar illetve román nyelven tanulni, hány magyar és román tannyelvű iskolára van szükség. Minden iskolában meg kell szervezni a magyar és román osztályok szétválasztását. Meg kell teremteni az anyanyelvű oktatást biztosító szaktanárok oktatását. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 5/1990.)

1990. január 6.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa a Belügyminiszter illetékes szerveivel folytatott megbeszélés alapján a helyi Rendőrség parancsnokának Aurel Borş századost nevezi ki. A Rendőrség helyettes parancsnoka Kiss Benedek őrnagy, akinek feladata a helyi útlevélosztály megszervezése. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 7/1990.)

1990. január 9.

A városban járt Adrian Donea, a miniszterelnök kabinetfőnöke, hogy kivizsgálja a város lakosságával szemben megfogalmazott románellenes vádak valóságtartalmát. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 13. 9. sz.)

1990. január 10.

Sor került a *Hídőz* helyi érdekeltségű művelődési lap alapító ülésére. Ezen jelen voltak: Antal T. Áron, Antal T. Ildikó, Hermann Gusztáv Mihály, Kovács Csaba, Thamó Csaba, Vofkori Mária. Az itt született döntés értelmében a szerkesztőség 11 aktív tagból és 10 fizetett kiszolgáló személyből állna. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc. Egészségügy, Tanügy, Művelődés, Sport 16. Dosar. 5. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 10.

Megválasztották a székelyudvarhelyi egészségügyi dolgozók Nemzetmentő Front Tanácsát. A legtöbb szavazatot kapott 13 képviselő került be a tanácsba: Dr. Berecz L. Dietter, dr. Szabó Sándor, dr. Bencsik Lehel, dr. Csergezán Imre, Balázs Piroska gyógyszerésznő, dr. Szentannai Dénes, dr. András Zoltán, Köpe Klára asszisztensnő, dr. Ambrus József, dr. Lőrincz Matild, dr. Nagy Jenő üzemi orvos, Kiss Zoltán asszisztens, dr. Saeb Illés Anna

közzeti orvos. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc. Egészségügy, Tanügy, Művelődés, Sport 9. Dosar. 97. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 11.

Az udvarhelyszéki RMDSZ 46 443 tagot számlál. (*Szabadság*. I. évf. 1990. jan. 14. 4. sz.)

1990. január 11.

A székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Front Tanácsa a következő személyeket nevezte meg, hogy képviseljék a várost a Megyei Tanügyi Fórumon: Bondor István, Florin Isac, Cornel Colceriu és Vofkori László. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Egészségügy, Tanügy, Művelődés, Sport 16 Dosar. 13. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 14.

A rendőrség új székhelyéül a Tűzoltóság volt épületét jelölték ki, a Szerelő-vállalat lerakatának elköltözése és az épület felújítása után fél év múlva kerülhet sor az épület használatba vételére. A Múzeum Képtárának földszinti helyiségében a Securitate volt levélcenzúrázó irodájában működő útlevélosztály egyelőre a város és a környéke útlevel kéréseit fogadja el és továbbítja Csíkszeredába. A hivatal január 25-én kezdi meg működését. A rendőrség felhívást tett közzé, hogy fiatalok jelentkezhetnek rendőr altiszti munkakörbe, az érdeklődőket Mika Dezső mérnök tanácsstag fogadja. (Comunicatul. Nr. 6. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvării nationale. 14. ianuarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 14.

A Tanács 3/1990. sz. határozatában felszólította a vállalatok és intézmények vezetőit, hogy a régi sürgősségi névsorok figyelembe vételével újból állítsák össze a lakásigénylők névsorát. A névsort a vállalati vezetőségek 1990. január 30-ig állítják össze. (Comunicatul. Nr. 6. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvării nationale. 14. ianuarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 12–13.

Székelyudvarhelyen tartózkodott Békéscsaba küldöttsége, melyet Mazán Mátyás tanácselnök vezetett. Ez alkalomból a két tanácselnök aláírta a testvérvárosi kapcsolatról szóló egyezményt. A békéscsabaiak másfél millió forint értékű adományt hoztak, ami tartalmazott fagyasztott baromfihúst, húskonzervet, vajat, 15 ezer kötet könyvet, 50 írógépet, iskolai számítógépeket stb. (Comunicatul. Nr. 6. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 14. ianuarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 13.

Bodó Géza a Kereskedelmi Vállalat részéről közli a város lakosságával, hogy az élelmiszer ellátás egyelőre nem megfelelő, ezért a főbb élelmiszereket továbbra is személyi adagok formájában árusítják. Január hónapra személyenként: 1,5 kg cukor, 1 liter olaj, 1 kg liszt, 1 kg kukoricaliszt, 100 g vaj, 1 kocka margarin, 250 g sajt, 10 tojás. Szabad árusításban kapható a kenyér, tej, marhahús, burgonya. (Comunicatul. Nr. 6. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 14. ianuarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 15.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa elhatározta, hogy a székelyudvarhelyi körzetet érintő tanügyi szervezési kérdések megoldása érdekében megbízzák Bondor Istvánt és Asztalos Ferencet, akik tanfelügyelő minőségben járhatnak el. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 8/1990.)

1990. január 16.

Megtartotta alakuló gyűlését az RMDSZ szombatfalvi szervezete, a Kiszgazda Kör. Tagjai tévesz-tagok, mezőgazdaságban is dolgozó egyéni munkások, akik háztáji állattenyésztéssel foglalkoznak. A gyűlésen felszólalók kérik vissza termőföldjeiket. Tisztázni kell minél előbb a föld tulajdonjogát, a bérbevétel körülményeit. A szombatfalvi Kiszgazda Kör csatlakozott az RMDSZ székelyudvarhelyi szervezetéhez. (*Szabadság*. I. évf. 1990. jan. 25. 5. sz.)

1990. január 18.

A székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Fronthoz a székelyudvarhelyi Matricagyár dolgozói tiltakozó felhívást intéznek. Tiltakoznak az ellen, hogy a Milícia más helységbeli tagjaiból toboroznak rendőröket. Kérik, hogy a rendőrség állományának többsége legyen magyar nemzetiségű, a szakmai visszaéléseket elkövető rendőröket bocsássák el, a volt Securitate tagjai felelős állást soha ne tölthessenek be. Kérték továbbá, hogy tudassák a néppel a következő személyek helyzetét és indítsanak eljárást ellenük: Fekete, Beiușan, Nichita, Ciurcăleanu, Plop törvénybíró, Dumitra Gheorge, Vultur, Nodiș stb. Közölgék a lakossággal a volt városi és megyei pártvezetők jelenlegi helyzetét és törvényszéki eljárást követelnek a következők ellen: Gáll Ferenc, Márton Ferenc, Rezan, Luncan Nicolae és Eva Naghi. Kérik a besúgók listájának azonnali nyilvánosságra hozását. Kérésük nem teljesítése esetén tüntetést helyeztek kilátásba. (Consiliul Municipal Odorheiu Secuiesc (CPUN) Dosar. 7 Kolumbán Gábor elnök. A Székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Fronthoz a Matricagyár munkaközössége részéről. 1-289/18. 01. 1990. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 18.

A székelyudvarhelyi Autótelep, Gépkocsivezető és Karbantartó Részleg dolgozói kijelentették, hogy 1990. február 1-től nem hajlandóak folytatni a mehedinți szénbányában a munkát. Az ottani körülmények nem megfelelőek, 12 éve járnak a Duna–Fekete tenger csatorna, szénbánya, Argeș folyó szabályozási munkálataira. A vállalat nem biztosította a dolgozók családlátogatását 45 nap után, a gépkocsipark elavult. Kérik, hogy a megye keretén belül keressenek nekik munkahelyet. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Kolumbán Gábor elnök. Vállalati tanácsok, új vezetőség, szabad szakszervezetek, panaszok régi és új vezetők ellen. 1990. január–május, 9. Dos. 143. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 19.

A székelyudvarhelyi 2. sz. Közszállítási Autótelep alkalmazottjai megalakították a vállalati Romániai Magyar Demokrata Szervezetet és Szabad Szakszervezetet, felmerült a csíkszeredai anyavállalattól való elszakadás igénye. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Kolumbán Gábor elnök. Vállalati tanácsok, új vezetőség, szabad szakszervezetek, panaszok régi és új vezetők ellen. 1990. január–május, 9. Dos. 144. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 19.

Megjelent a *Hídő* művelődési lap első száma. Felelős szerkesztő: Fábrián Lajos. Szerkesztőbizottság: Antal T. Áron, Antal T. Ildikó, Hermann Gusztáv Mihály, Szabó M. Barna, Tamás Tímea, Thamó Csaba. A szerkesztőség a tanácsház második emeletén kapott helyet. (*Hídő*. I. évf. 1990. jan. 19. 1. sz.)

1990. január 22.

A székelyudvarhelyi körzeti stúdió és adó Szervező Bizottsága célul tűzte ki egy helyi független televízióállomás létrehozását. A Szervező Bizottság tagjai: Bíró Tibor elektromérnök, Keresztes Miklós fizikus, Kolumbán Gábor fizikus, Sima Zoltán elektromérnök és Vass Dénes fizikus. (Consiliul Municipal Odorheiu Secuiesc (CPUN) 13. Dosar. 35. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 23.

Székelyudvarhelyre érkezett a békéscsabai városi tanács küldöttsége, hogy írásban rögzítsék a két város gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatának fejlesztési tervét. A békéscsabaiak 1 millió forintnyi értékű segélyszállítmánnyal érkeztek. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 14. 10. sz.)

1990. január 25.

Csíkszeredában megválasztották a megye új tanfelügyelőjét és helyettesét Beder Tibor és Hăgătiș Ioan személyében. Székelyudvarhely és vidékének körzeti tanfelügyelői: Bondor István és Asztalos Ferenc. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 26. 20. sz.)

1990. január 25.

A székelyudvarhelyi Matrciagyár alkalmazottai kéréssel fordultak a helyi Nemzeti Megmentési Front tanácsához, amelyben kifejezték felháborodásukat, hogy a megye volt zsarnokai Aurel Costea, Grigore Vasile Pop és társaik szabadlábon vannak és nem ismeri senki a tartózkodási helyüket. Felteszik a kérdést, hogy ezek nem szervezhetnek-e egy ellenforradalmat, annál is inkább mivel volt vezetőtársaik nagy számban részt vesznek a jelenlegi vezetésben is, mint például a Nemzeti Megmentési Front elnöke, Pataki Imre. Kéri, hogy zárják ki a Nemzeti Megmentési Frontból azokat, akik a diktatúra idején is a megye vezetőségében voltak. Alakítsanak egy operatív csoportot, amelynek feladata a volt

pártvezetők, a milicisták és a Securitate-alkalmazottak múltbeli tevékenységének kivizsgálása, a bűnösök őrizetbe vétele. (Consiliul Municipal Odorheiu Secuiesc (CPUN) Dosar 7. Kolumbán Gábor elnök. A Székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Fronthoz a Matricagyár munkaközössége részéről. 2-567/25.01.1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. január 26.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa elhatározta, hogy a tanács állandó ügyintézője szükségessé teszi egy ügyintéző Bizottság megalakítását, a következő összetételben: Kolumbán Gábor elnök, Mika Dezső alelnök, közbiztonság, Murányi János titkár, tájékoztatás, Lőrincz György művelődés, tanügy, Mihály József szociális kérdések, Major Sándor ipar, gazdaság, Balázs Árpád ifjúsági kérdések, Bartha Levente társadalmi kapcsolatok, Vass Dénes információs technika, Biró Csaba ügyvéd a tanács jogi ügyvezetésével foglalkozik. Az Ügyvezető Bizottság 1990. február 1-től kezdi meg a munkát. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 13/1990.)

1990. január 26.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa megvitatta a helyi közigazgatás mielőbbi teljes működésének szükségességét. Elhatározta Laczkovics Albert alpolgármester és Bodnár László titkár kinevezését. A polgármester kinevezését elhalasztja a következő tanácsülésig. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 14/1990.) Szintén az 1990. január 26-i ülésen elhatározták egy ideiglenes jelleggel tevékenykedő Bíraskodási Bizottság létrehozását, amelynek tagjai: Orbók László, dr. Balogh József, Pál Gyula, Dáné Éva, Sikes Margit, Németh Zoltán, Florica Fleşeriu, Ecaterina Magheru, Moldván Mária és Fülöp Imre, a bizottság titkára. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 15/1990.)

1990. január 26.

Megalakult a Budvár Természetbarát Egyesület Székelyudvarhelyen. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 28. 23. sz.)

1990. január 29.

Székelyudvarhelyi polgármesteri hivatal alkalmazottai kérik a Nemzeti Megmentési Front Tanácsát, hogy az intervenciós csoportot távolítsák el a polgármesteri hivatal épületéből. Véleményük szerint a csoportra nincs szükség, a rendőrség működik és katonai őrség is van. Jelenlétükkel zavarják az épületben lévő hivatal működését, foglalják a polgármester-helyettesi és titkári irodákat. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Egészségügy, Tanügy, Művelődés, Sport 16 Dosar. 147. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január 29.

A RMDSZ székelyudvarhelyi Alapító-szervező csoportja elhatározta, hogy követi a csíkszeredai csoport kezdeményezését és tüntetést szervez a magyar iskolákért. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 8. 6. sz.)

1990. január 30.

Kiegészült az RMDSZ Alapító-szervező csoport: Kaján Júlia, Szécsi Kálmán, valamint a *Szabadság* szerkesztőbizottságából Bágyi Bencze Jakab, Lukács István és Sófalvi László. Antal István továbbá, az Udvarhely megyei Fórum szervezési munkálataiba kapcsolódott be. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 21. 7. sz.)

1990. január 30.

A székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Front ajánlást tett az intézmények technikai, adminisztratív vezetőségének megválasztására, a miniszterelnök 371/1990. január 24-i határozata alapján. Felkéri az intézményeket, hogy a Front Tanácsok és Szabad Szakszervezetek közös szervezésében és ellenőrzése alatt 1990. február 5-ig közgyűléseket tartsanak a vállalati vezetőség funkciójában való megerősítése vagy újraválasztása céljából. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Kolumbán Gábor elnök. Vállalati tanácsok, új vezetőség, szabad szakszervezetek, panaszok régi és új vezetők ellen. 1990 január-május. 9. Dosar. 68. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január.

Több tiltakozó nyilatkozat érkezett a Készruhagyár munkaközösségeitől a városi Nemzeti Megmentési Fronthoz, amelyben kérték Delne József, Geréb Domokos és Beni Albert leváltását. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Lakosság kérései,

bejelentések, megoldott ügyek, különfélek (1989. dec-1990. július) 10 dosar. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. január.

Ivácsony Józsefnek, a városi Nyomda vezetőjének a leváltását követelő nyilatkozat jelent meg. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Dosar 9. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. januárban

A székelyudvarhelyi Fakitermelő és Szállító Egység munkaközössége kéri a volt rendszer kiszolgálóinak eltávolítását a törvénytől, köztük Plop Constantint és Beiuşan I. rendőrt. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Dosar 9.-35. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. januárban

Több lakos tiltakozik Porzsolt Istvánnak pártaktivista, a város első alelnökének és Csender Istvánnak a Városi Tanácsba való beválasztása ellen. Úgyszintén tiltakozó levél érkezett Sinka Ignác személye ellen is. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Dosar 9. In. Haáz Rezső Múzeum.) Tiltakoznak Szálas János volt ügyésznek a Városi Tanácsban való jelenléte ellen. (Uo.)

1990. januárban

A városi lakosság részéről felmerült, hogy a városban még mindig előforduló élelmezési problémák miatt meghatározatlan időre megmaradjon az adagrendszer, a fölösleges sorállás és nézeteltérések elkerülése végett. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Lakosság kérései, bejelentések, megoldott ügyek, különfélek (1989. dec-1990. július) 10 dosar. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. januárban

Többen kérik útlevélosztály létrehozását Székelyudvarhelyen, hogy ne kelljen Csíkszeredába utazni útlevéért. (Consiliul Municipal (CPUN) Székelyudvarhelyi Városi Tanács. Lakosság

kérései, bejelentések, megoldott ügyek, különféle (1989. dec-1990. július) 10 dosar. In. Haáz Rezső Múzeum.)

1990. januárban

Ismét beindult a Székelyudvarhely–Marosvásárhely közti autóbusz járat. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 18. 13. sz.)

1990. januárban

A Hargita megyei sajtóban több cikk jelent meg Nicu Vrabienak, a Ceaușescu-korszak utolsó éveit főtanfelügyelőjének tevékenységéről. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 21. 16. sz.; *Adevărul Hargitei*. I. 16 ian. 1990. nr. 20.)

1990. januárban

Az Egészségügyi Líceum több román diákja elhagyja a tanintézményt, amit a román sajtó románellenes cselekmények hatásaként állít be. A román tagozatot Brassóba helyezik át. (*Adevărul Hargitei*. I. 4 febr. 1990. nr. 37.; 19 apr. 1990. nr. 95.)

1990. február 1.

Tüntetésre került sor a magyar anyanyelv teljes körű használatának biztosításáért és a romániai magyarság egyenjogúságáért. Több mint húszezer személy vesz részt a néma tüntetésen. A tanfelügyelői tiltás miatt nem vehettek részt az általános iskolák és néhány középiskola hangadó tanára is elzárkózott. Szintén hiányzott a SZISZ ifjúsági szervezet, de ott volt a tüntetésen a munkásfiatalokat tömörítő DISZ. A tüntetésen jelen voltak a székelykeresztúriak, sóvidékiek, almásiak, szentkeresztbányaiak. A szintén jelen lévő rókavárosi (Székelyudvarhely egyik városrésze) cigányok is a magyar nyelvű oktatást követelték. A tüntetésen felolvasták az RMDSZ által megfogalmazott 5 pontos Memorandumot. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 8. 6. sz.)

1990. február 2.

A Művelődési Ház kiállítótermében a Székelyudvarhelyi Szabadegyetem szimpóziumot szervez Orbán Balázs születésének 161. évfordulója alkalmából. (*Hidfő*. I. évf. 1990. febr. 19. 3. sz.)

1990. február 2.

A székelyudvarhelyi Népszínház bemutatta az 1983. július 7-én betiltott *Cinka Panna* előadását. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. jan. 30. 23. sz.)

1990. február 4.

Schelstraete Philippe és Szász László a belgiumi Brugge-ből 1000 kg élelmiszert és gyógyszert hoztak Székelyudvarhelynek. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu-Secuiesc Külföldi Relációk 1990. január-1990. június. 4. dosar. 89. In. Haáz Rezső Múzeum.) A későbbiek folyamán is érkeztek segélyek: 1990. március 7-én Szász László és Lebbe Vincent Belgiumból 2000 kg élelmiszert, ruhát és gyógyszert adományozott a városnak (Uo. 90.), 1990. április 14-én pedig Szász László Brugge-ből 9 tonna segélyt hozott a Székelyudvarhelyi Városi Kórháznak és az Oklándi Gyermekotthonnak. (Uo. 93.)

1990. február 7.

Zürichből segélyszállítmány érkezett a városba. (Uo. 78.)

1990. február 10.

A székelyudvarhelyi Autószállítási egység taxisszolgálatot állított az igénylők rendelkezésre. Tudatják az utazókkal, hogy céljuk az utazási körülmények javítása, az autópark növelése, távolsági járatok visszaállítása. (Comunicatul. Nr. 9. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvarii nationale. 19. februarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. február 10.

15 ezer ember néma könyves-gyertyás tüntetésére került sor Székelyudvarhelyen, így kérve jogaikat és iskoláikat. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 21. 7. sz.) A városháza előtt felvonuló tömegnek Katona Ádám, az RMDSZ székelyudvarhelyi vezetője magyar és román nyelven felolvasta a tüntetésre szólító felhívást, amely egyebek mellett hangsúlyozza a nemzetiségek önrendelkezési jogát, az anyanyelvű iskoláztatás biztosításának lehetőségét Romániában. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. febr. 11. 34. sz.)

1990. február 13.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa megbeszélést folytatott. Figyelembe véve a közvélemény javaslatait, a szakképesítést és szakmai tapasztalatot, Ferenczy Ferenc állatorvos és Sófalvi László almérnök tűnt megfelelő jelöltnek a polgármesteri tisztségre. Az ülésen határozat született, hogy Ferenczy Ferencet nevezik ki polgármesternek visszamenőleges hatállyal 1990. február 1-től. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 16/1990.) A város ideiglenes Polgármesteri Hivatalának személyi összetétele 1990. február 13-án: polgármester dr. Ferenczy Ferenc, alpolgármester Laczkovics Albert, titkár Bodnár László, tagok: Albert Júlia, az Élelmiszerkereskedelmi Vállalat aligazgatója, Dorel Ardelean mérnök, az Építkezési Vállalat igazgatója, Bihari József, a Pénzügyi Osztály főnöke, Kenyeres László, a Közüzemek igazgatója. (Comunicatul. Nr. 9. Consiliul Municipal Provizoriu al Frontului salvării nationale. 19 februarie 1990. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

Szász Viktor, a Városi tanács tagja és munkatársai, Bartos György, Pásztor István, Sebők Sándor, Szakál Károly és Varga Gyula fafaragók két kopjafa síremléket faragtak Tóth Sándor gépkocsivezető, hódmezővásárhelyi lakos emlékére. A két síremléket Arad megyében és Hódmezővásárhelyen állítják fel. (Uo.) A Városi Tanács és Polgármesteri Hivatal tudatta a város lakosságával, hogy 1990. február 10-től a hűtők, mélyhűtők és színes TV elosztását a vállalati szakszervezetek és az ottani Nemzeti Megmentési Front Tanácsai oldják meg a meglévő és az új kérések sorrendjében. (Uo.)

1990. február 14.

Székelyudvarhelyen sor került a Hargita megyei ifjúsági szervezeteknek a tanácskozáására, amelyen közös állásfoglalást fogadtak el oktatási, gazdasági, kulturális kérdésekről. Követelték, hogy a Vatra Românească adjon magyarázatot magyarellenes megnyilvánulásaira. Kezdeményezik, hogy az ország magyar ifjúsági szervezeteinek választási listáján közös jelöltként Szócs Géza induljon. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 7. 54. sz.; 1990. márc. 8. 55. sz.; 1990. márc. 9. 56. sz.)

1990. február 15.

Sor került a székelyudvarhelyi Művelődési Házban az RMDSZ Udvarhely megyei Fórumára. A Fórum reggel 9-kor kezdődött, 348 küldött vett részt. Székelyudvarhelyről 184, vidékről

164 képviselő. A megyei választmány elnökséget választott. A 10 tagú elnökség tagjai: Kolumbán Gábor elnök, Antal István ügyintéző elnök, Lőrincz György, Kedei Mózes unitárius lelkész és dr. Venczel László – alelnökök. Elekes Tibor titkár, Katona Ádám, sajtó és információ, Sófalvi László, szervezés, dr. Pál Gyula, jogvédelem. Február 25-én a sepsiszentgyörgyi országos tanácskozáson az udvarhelyszéki szervezetet az elnökség hét tagja fogja képviselni. (*Szabadság*. I. évf. 1990. febr. 21. 7. sz.)

1990. február 22.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának ülésén elhatározták egy 20–24 tagú polgári rendfenntartó alakulat létrehozását ideiglenes jelleggel. A rendfenntartó alakulat megszervezésével Mika Dezső tanácselnököt bízták meg. Az alakulat működési határideje a Rendőrség alakulatainak létszámszerű kiegészüléséig tart. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 19/1990.)

1990. február 25.

Székelyudvarhelyen járt Tőkés László, aki délután 18-tól istentiszteletet tartott a Sportcsarnokban. A Sportcsarnokban be nem fért tömeg megtöltötte az épület közvetlen környékét. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. febr. 27. 47. sz.)

1990. február 27.

Újraindult a cserkészmozgalom, az udvarhelyi csapat a Budvár nevet vette fel. (*Szabadság*. I. évf. 1990. ápr. 20. 12. sz.)

1990. február.

A Városi Tanács munkáját bírálókat érték. A Városi Tanács 1990. március 1-jén megjelent 10. számú közleményében elismeri, hogy a tanács tevékenység önállóságát és hatékonyságát illetően februárban visszaesés mutatkozott a forradalom napjaihoz képest. Ennek oka: 1989. december 22. után a város minden problémáját illetően a Tanács gyakorlatilag teljhatalommal rendelkezett. A közrend gyorsan helyre állott, katonaság és rendőrség hiányában is biztosította a város védelmét, javult a lakosság élelmiszerellátását. A városi Tanácsnak alárendelt vállalati-intézményi tanácsokon keresztül rendeződtek a vezetőségek személyi kérdései, aránylag gyorsan és szervezeten megindult a termelés. Létrejötték a tömegszervezetek.

Megoldódott az anyanyelvű oktatás kérdése a város és környéke iskoláiban. Megtörtént a segélyek szétosztása, itt a Tanács elismeri, hogy történtek visszaélések. A Tanácshoz több mint 1050 kérés és panasz érkezett ez ügyben. A Polgármesteri Hivatal létrehozásával a város köznapi gondjainak megoldása ennek a testületnek a kezébe került. A Városi Tanács feladata ettől kezdve Székelyudvarhely város demokratikusan működő szervezeteinek kialakítása, a városfejlesztési stratégiai elvek kidolgozása. A politikai pártok megjelenése, a hatalmi vetélkedés és ellentmondásos törvényhozás megingatta az Országos Megmentési Front helyzetét. Nem érvényesül az önrendelkezési elv, a megyei és központi szervek korlátozzák a területi tanácsok munkáját. (10. Közlemény. Székelyudvarhely Város Tanácsa. 1990. március 1. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. március eleje

Döntés született a *Siculus* magyar táncdalfesztivál megszervezéséről 1990. szeptember 1. és 15. között. Az együttesek és énekesek benevezési határideje 1990. május 1-je. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 7. 54. sz.)

1990. március 1.

A Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsa ülésén elhatározták, hogy a Népszínház, a Venyige és a Juvenális együttesek részt vesznek Békéscsabán a március 15-i ünnepeken. A város küldöttségét Lőrincz György vezeti. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 22/1990.) Elhatározták a város egyes utcáinak új nevekkkel való ellátását, az új névtáblák kifüggesztésének határideje 1990. május 1. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 23/1990.) Az ülésen eldöntötték még, hogy a *Siculus* Ifjúsági Házat állandó használatra átadják a Székelyudvarhelyi Ifjúsági Szervezetnek. Az átadás határideje 1990. március 10-e. (SzPHL. Székelyudvarhely Város Tanácsának Határozatai. 24/1990.)

1990. március 5.

A székelyudvarhelyi Sportcsarnokban fellépett első magyarországi rockzene együttesként a Hobó Blues Band. (*Hargita*. II. évf. 1990. márc. 7. 54. sz.)

1990. március 8.

Megalakult a Székelyudvarhelyi Mozgássérültek Szövetsége. Elnök: Kápolnási Lajos, alelnök: Kovács Géza, titkár: Egyed Magda. (*Szabadság*. I. évf. 1990. márc. 15. 9. sz.)

1990. március 10.

Megalakult a helyi Tomcsa Sándor Irodalmi Kör kezdeményezésére az Erdélyi Műhely, a romániai magyar irodalmi körök fóruma. Célja a kapcsolatteremtés, tehetségápolás, az alkotók érdekvédelme, fiatal alkotók támogatása, a magyar irodalmi körök összehangolása. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 8. 55. sz.)

1990. március 12.

Az RMDSZ székelyudvarhelyi és Udvarhely megyei szervezete *Szolidaritási Nyilatkozatot* adott ki a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet magyar nyelvű oktatásának visszaállítása érdekében. (*Szabadság*. I. évf. 1990. márc.15. rendkívüli kiadás 10. sz.)

1990. március 13.

Szolidáris ülősztrájkára került sor a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet magyar hallgatói mellett. (*Hargita Népe*. II. 1990. márc. 13. 58. sz.)

1990. március 14.

Dinnyés József budapesti daltulajdonos *Megszólal az ötágú síp* címmel az egész magyar nyelvterület kortárs költőinek verseiből válogatott műsorral lép fel a székelyudvarhelyi Művelődési Házban. (*Szabadság*. I. évf. 1990. márc. 15. 9. sz.)

1990. március 14.

Kezdetét vette az 1848–1849-es szabadságharcra való ünnepi megemlékezés: 1990. március 14-én 15 órától Művelődési Házban iskolások emlékműsora, ünnepi köszöntő Róth András Lajos. 16-tól Nyugdíjasok Klubja emlékműsor.

1990. március 15.

15.00 óra: a székelyudvarhelyi nyugdíjasok egyesületének koszorúzási ünnepe a római katolikus és református temetőben. 15:15 óra: harangszó. 15:30-tól a Márton Áron téren:

ökumenikus istentisztelet, katolikus dalárda: *Te Deum*, ünnepi beszéd. A *Nemzeti dalt* elmondta Balázs Attila, katolikus dalárda záró műsora. (*Március 15. szórólap.*) Az ünnepségen megkoszorúzták a Székely Fafaragókör fiatal mesterei által a szabadságharc hősei emlékére készített kopjafákat, amelyeket a Márton Áron téren állítottak „PRO PATRIA” felirattal. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 16. 61. sz.)

1990. március 17.

A Székelyudvarhelyi Ifjak Szövetsége (SZISZ) déli 12-től néma tüntetést szervezett, amelyen kifejezték szolidaritásukat a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet diákjaival. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 17. 62. sz.)

1990. március 20.

Több ezren gyűltek össze a Márton Áron téren, hogy kifejezzék tiltakozásukat a marosvásárhelyi eseményekkel kapcsolatban. A tömeg előtt beszédet tartott Kincse Előd, a marosvásárhelyi tanács volt elnöke. Ismertette a marosvásárhelyi eseményeket és az erőszak elkerülésére szólította fel a székelyudvarhelyieket. Az RMDSZ székelyudvarhelyi vezetősége táviratot küldött Ion Iliescu kormányfőhöz és a Szabad Román Televízió elnökéhez a marosvásárhelyi, illetve a nemzetiségi kérdés megoldása és pontos tömegtájékoztatás érdekében. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 21. 64. sz.)

1990. március 22.

A Márton Áron téren a székelyudvarhelyi RMDSZ, a Szabad Szakszervezetek és a Székelyudvarhelyi Ifjak Szövetsége (SZISZ) tömegtüntetést szervezett, amelyen több mint 20 ezer személy vett részt. A résztvevők követelik:

1. A Vatra Românească szélsőséges fasiszta szervezet azonnali feloszlatását, törvényen kívül helyezését.
2. A marosvásárhelyi pogrom szervezőinek a tömegek bántalmazásában részt vevő tetteseknek, felbujtóknak és bűnrészeseknek azonnali azonosítását, nyilvános tárgyaláson való felelősségre vonását, jog szerinti elítélését.
3. Az eseményeket kivizsgáló bizottságban marosvásárhelyi, temesvári és más országunkbeli városok RMDSZ- és független képviselőinek bevonását.

4. Az ország lakosságának a tömegtájékoztatási szervek, központi és kisebbségi napilapok, rádióállomások, a Rompres által történő elfogulatlan tájékoztatását, a Szabad Román Televízió útján hiteles helyszíni felvételek sugárzását.

5. Minden nacionalista, sovinszta megnyilvánulás és uszítás megszüntetése érdekében azonnali törvényes intézkedések meghozatalát, beleértve a bűnügyi felelősségre vonás lehetőségét is.

6. Az Ideiglenes Nemzeti Egység Tanácsa által elfogadott összes állampolgári és nemzetiségi jogok életbe lépésének azonnali gyakorlati biztosítását az 1918-as gyulafehérvári határozat és az 1946-os nemzetiségi státútum szellemében.

A rendkívüli fegyelmezett tömegtüntetés részvevői felhívást fogadtak el, melyet Románia népeihez, kormány szerveihez és az ENSZ-hez intéztek. Felhívást intéznek az RMDSZ valamennyi szervezetéhez, hogy csatlakozzanak a Románia népeihez, kormány szerveihez és az ENSZ-hez intézett felhívásukhoz és haladéktalanul kezdjen aláírásgyűjtést felhívásuk támogatására. Székelyudvarhely és környékének lakossága mintegy 37 ezer aláírásával erősítette meg a felhívásban megfogalmazottakat. (*Szabadság*. I. évf. 1990. ápr. 9. 11. sz.; márc. 22. 65. sz.; márc. 23. 66. sz.)

1990. március 31.

A Nemzeti Szövetség Ideiglenes Tanácsa Végrehajtó Bürójának javaslatára országszerte ünnepélyesen megemlékeztek a forradalom győzelmének 100. napjáról. (*Hargita Népe*. II évf. 1990. márc. 31. 73. sz.)

1990. márciusban

Segélyszállítmány érkezett Székelyudvarhelyre és a környező falvakba a nyugat-német Vöröskereszten keresztül Menheim, illetve Swetzingen városok lakóitól. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. márc. 25. 68. sz.) Az ausztriai Baden városból is érkezett segélyszállítmány. A városba nagy könyvszállítmány érkezett a debreceni Csokonai Kiadó adományaként. A lakosság részéről több panasz érkezett a segélyszállítmányok elosztása miatt. (10. Közlemény. Székelyudvarhely Város Tanácsa. 1990. március 20. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. április 15.

Húsvétvasárnap csapatszállító helikopterek köröztek több mint egy negyedórán keresztül Székelyudvarhely és más Hargita megyei városok felett. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 18. 85. sz.)

1990. április 18.

A Székelyudvarhelyi Múzeumban kiállítás nyílt meg Orbán Balázs korabeli fényképeivel és életművéről szóló könyvekkel.

1990. április 19.

Orbán Balázs centenáriumi ünnepségre került sor, koszorúzásra került sor Szejkefürdőn a legnagyobb székely sírjánál. A délutáni ünnepi műsor alkalmával Katona Ádám és Lukács István méltatták Orbán Balázs életművét. A Pedagógiai Líceum diákjai versműsort mutattak be. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 21. 88. sz.)

1990. április 21–22.

Nagyváradon az RMDSZ I. Kongresszusa, a székelyudvarhelyi RMDSZ-küldöttség részéről a kongresszuson felszólalt Katona Ádám. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 25. 91. sz.)

1990. április 25.

A Székelyudvarhelyi Nemzeti Megmentési Front jelentést küldött a Marosvásárhelyen lévő kormányzati bizottságnak Székelyudvarhely városban 1990 márciusában történt eseményekről. Kijelentik, hogy a város lakossága 1990. március 19-én szerzett tudomást a vásárhelyi eseményekről, ami nyugtalanságot okozott a lakosság körében. Március 20-án a vállalatok szakszervezetei tiltakozó gyűlést szerveztek 12 órától. Időközben a városba érkezett Kincses Előd a gyűlés 1-kor kezdődött el, amelyen többek között felszólalt Kincses Előd is. Bemutatta a vásárhelyi eseményeket és nyugalomra szólította fel az embereket és hogy senki se hagyja el a várost. Kincses Előd szavai hatására az emberek helyben maradtak. A gyűlésen egy újabb tiltakozó gyűlés megtartását határozták el. Az újabb tiltakozó gyűlés után az emberek felvették a munkát, elítélték a marosvásárhelyi eseményeket japán sztrájk formáját alkalmazva. (Consiliul Municipal (CPUN) Odorheiu Secuiesc Kolumbán Gábor elnök. Vállalati tanácsok, új vezetőség, szabad szakszervezetek, panaszok régi és új vezetők ellen.

1990. január-május. 9. Dosar. – 162. In. Haáz Rezső Múzeum. Dokumentációs Könyvtár Gyűjteménye.)

1990. április 24–26.

Orbán Balázs halálának centenáriuma, tudományos ülészakra került sor a székelyudvarhelyi Művelődési Házban. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 21. 88. sz.; máj. 3. 96. sz.)

1990. április 26.

Megalakult az Orbán Balázs Közművelődési Egyesület. Célkitűzése a magyar kultúra ápolása és terjesztése. Céljai közt szerepel Orbán Balázsnak Székelyudvarhelyen felállítandó bronz- vagy kőszobor. (*Szabadság*. I. évf. 1990. ápr. 20. 12. sz.; *Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 9. 100. sz.)

1990. április 27–28.

Sor került a VI. táncház találkozó megrendezésére. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 21. 88. sz.)

1990. áprilisban

Sófalvi László kilépett a *Szabadság* szerkesztőbizottságából, helyét Szécsi Kálmán foglalta el. (*Szabadság*. I. évf. 1990. ápr. 20. 12. sz.)

1990. áprilisban

Megjelent a *Székely Útkereső*, a székelyudvarhelyi Szabad Szakszervezetek Szövetségének közéleti, művelődési-irodalmi lapja. A lap havonta jelenik meg 12 oldalon. Az öttagú szerkesztőbizottság: Deák Zoltán, Lőrincz József, Pálhegyi Pál, Róth András és Szállasy János. Tiszteletbeli munkatársak: Kovács Sándor fősperes és Cseke Péter közíró. A lap felelős szerkesztője: Beke Sándor. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 19. 86. sz.)

1990. áprilisban

A székelyudvarhelyi Pedagógiai Líceum román tagozatának ügye borzolta a kedélyeket. A csíkszeredai *Adevărul Harghitei* napilapban megjelent egy felhívás, hogy a székelyudvarhelyi Pedagógiai Líceum román tagozata a maroshévízi Elméleti Líceumba költözik a tanév

harmadik évharmadával kezdődően. A Székelyudvarhelyen tanuló román diákok egy része szüleik segítségével április 19-én elakarta hagyni az iskolát. Az iskola vezetősége azonban nem kapott semmilyen értesülést a maroshévízi iskolában beinduló pedagógiai osztályról és ezért nem akarta elengedni a diákokat. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 24. 90. sz.)

1990. április 26.

A székelyudvarhelyi Pedagógiai Líceum igazgatósága tiltakozó felhívást tett közzé a sajtóban. Tiltakozik az 1990. április 9-én kiadott, 19135. sz. Oktatási Minisztérium által kibocsátott intézkedés ellen, amely elrendeli a székelyudvarhelyi líceum román tagozatának elköltöztetését a marosvásárhelyi ipari líceumba a tanév harmadik évharmadával kezdődően. Elutasítják azokat a vádakot, miszerint a líceumban nem lennének biztosítva normális körülmények a tanulók képzésére. A líceum igazgatósága kijelenti, hogy továbbra is biztosítani fogja a pedagógiai oktatás mind román, mind magyar nyelven történő zavartalan lebonyolítását. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 26. 92. sz.; II. évf. 1990. máj. 9. 100. sz.; *Adevărul Hargitei*. I. 21 apr. 1990. nr. 97.) A tanév harmadik félévétől a tanítóképző 73 diákjából 51 Maroshévízre távozott, 22 a régi iskolájában folytatja tanulmányait. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 9. 100. sz.; *Adevărul Hargitei*. I. 25 apr. 1990. nr. 100; 28 apr. 1990. nr. 103.; 3 mai 1990. nr. 105.; 5 mai 1990. nr. 107.; 19 mai. 1990. nr. 113.)

1990. áprilisban

A székelyudvarhelyi Élelmiszeripari Gépgyár összes alkalmazottja tiltakozását fejezi ki a 207/1990-es kormányhatározat ellen, amely utasítást ad a forradalom ideje alatt károsult vagy elpusztított gépkocsik tulajdonosainak kártalanítására. A kártalanítás pénzforrásaként a *Szabadság 1989* számlára befizetett összeget jelölték meg. Gyalázatosnak és erkölcstelennek tartják, hogy egy igazi humánus célra befizetett összegből kártalanítsák a nomenklátúra volt embereit. Udvarhely viszonylatban 7 személykocsiról és 2 szolgálati kocsiról van szó. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. ápr. 28. 94. sz.)

1990. május.

A székelyudvarhelyi népszínház a Tomcsa Sándor nevét vette fel. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 12. 103. sz.)

1990. május 4. és 13.

Székelyudvarhelyen vendégszerepelt a budapesti Kaláka együttes. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 8. 99. sz.)

1990. május 7.

A bukaresti „golan”-tüntetőkkel szolidarizálnak a székelyudvarhelyiek, minden délután fél háromkor gyülekezik a szolidarizáló tömeg, és a fővárosi Egyetem téren elhangzott beszédek felvételeit hallgatják. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 9. 100. sz.)

1990. május 9.

Megjelent az *Udvarhelyi Sporthét* 1. száma. A szerkesztőbizottság tagjai: Szász György, Bartha János, ifj. Veszélka László, Fekete B. Zoltán, Dakó István és Ádám Zoltán. A lap a csíkszeredai nyomdában készül. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 12. 103. sz.)

1990. május 10.

Székelyudvarhelyen kormányellenes „golan”-nagygyűlésre került sor. A jelenlévők elfogadták a Temesvári Kiáltvány Országos Szövetségének (TKOSZ) *Programját*. (*Szabadság*. I. évf. 1990. máj. 17. 13. sz.)

1990. május 12.

Székelyudvarhelyre látogatott Victor Stănculescu hadügyminiszter. (*Szabadság*. I. évf. 1990. máj. 17. 13. sz.)

1990. május 17.

Az RMDSZ délután 5-től műsoros képviselőtalálkozót szervezett a városi sportcsarnokba. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 16. 106. sz.)

1990. május 20.

Országgyűlési és államelnöki választások. A megye megválasztott szenátorai: Verestóy Attila és Hajdú Menyhért Gábor. A megye megválasztott képviselői: Borbély Ernő, Csutak István Ferenc, Incze Béla, Borsos Géza József és Nagy Benedek. A szenátori szavazatok: 85,65% (193 329) szavazatot az RMDSZ, 10,37% (23 418) szavazatot az NMF, 1,82% (4098)

szavazatot az Erdélyi Románok Szövetsége, 0,84% (1895) szavazatot a NLP kapta. A képviselőválasztáson: 85,23% (191 925) RMDSZ, 11,04% (24 854) NMF, 1,38% (3100) Erdélyi Románok Szövetsége, 1,04% (2346) NLP. Az elnökválasztáson: 1. Radu Câmpeanu (NLP) 76,58% (164 076), 2. Ion Iliescu (NMF) 19,56% (41 915), 3. Ioan Rațiu 3,85% (8 256) szavazatot kapott. (*Hargita Népe*. II. évf. 1990. máj. 23. 111. sz.)